SIMBIOZA SECURITARĂ ŞI INTERESELE REPUBILCII MOLDOVA ÎN PERSPECTIVA EXTINDERII UE[1]

SECURITY SYMBIOSIS AND THE INTERESTS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE PERSPECTIVE OF EU ENLARGEMENT

Serghei SPRINCEAN,
doctor habilitat în ştiinţe politice, conferenţiar universitar,
Institutul de Cercetări Juridice, Politice şi Sociologice al USM,
Chişinău, Republica Moldova

Abstract: The necessity to focus on the states of Eastern Europe, including the Republic of Moldova and Ukraine, for creation of a knowledge-based society is justified by the need to resolve first the biggest discrepancies and the most serious deviations from ensuring human security, especially appeared as a result of the continuation of the war launched by Russia against Ukraine in February 2022. More especially this concern for the strengthening of personal safety and human security will become actual for entire EU but especially in Eastern Europe in the context of the effort of the entire community of Western states to restore all spheres of social life in Ukraine and in its neighboring countries in the post-war period. The renewed society as to be grounded on such objectives as improving assuring security symbiosis, environmental sustainability while simultaneously achieving social, political and economic benefits.

Keywords: Republic of Moldova, security symbiosis, EU enlargement, human security.

---

[1] Articolul este elaborat în cadrul subprogramului 01.05.2001 „Securitatea naţională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice şi sociologice, realizat de Institutul de Cercetări Juridice, Politice şi Sociologice al Universităţii de Stat din Moldova”.

Cuvinte cheie: Republica Moldova, simbioza securitară, extinderea UE, securitate umană.

Introducere

Diferenţele socio-politice, economice, culturale, religioase, etice, mentale sau tehnologic-comunicative, cu impact major asupra nivelului de trai, asupra calităţii vieţii în comunităţile umane care populează planeta Pământ, contribuie la întărirea potenţialului umanităţii să facă faţă celor mai violente şi distructive efecte şi rezultate ale crizei globale multidimensionale, prin diversitatea şanselor şi identităţilor pe care le generează [1, p. 84]. Criza globală multidimensională este generată în primul rând de dezorientarea şi relativizarea normativă, axiologică şi morală, precum şi de pierderea şi devalorizarea celor mai fundamentale valori ale societăţii precum ştiinţa, cunoaşterea, sensul dezvoltării şi progresului [2, p. 80].

Procesul de reorganizare şi reînnoire a societăţii contemporane trebuie să înceapă cu preocuparea pentru om şi pentru interesele şi nevoile sale primare, cum ar fi nevoia de siguranţă şi securitate [3, p. 182]. Preocuparea centrală în procesul de construire a securităţii naţionale ca politică de stat trebuie să conveargă către consolidarea securităţii umane în contextul aprofundării discrepanţelor sociale şi geopolitice cu noile sale aspecte la nivel regional, în contextul abordării extinderii UE, pentru a construi un societate bazată pe cunoaştere în acest domeniu, o comunitate renovată moral, reconstruită pe baza principiilor noosferice şi securutare, începând cu statele din Europa de Est vizate de perspectivele extinderii UE, precum Ucraina şi Republica Moldova, precum şi o serie de state din Balcanii de Vest [4, p. 30].

Problemele extinderii UE in condiţiile actuale şi de securitate converg către apărarea echităţii sociale, drepturilor omului şi pledează pentru eliminarea riscurilor umane în contextul schimbărilor globale şi regionale cu care se confruntă noile state-candidate [5, p. 165].

Procesele, fenomenele şi evenimentele sociale, economice, politice, militare, culturale sau de mediu sunt interdependente, inter-influenţându-se reciproc, aprofundează criza globală con-

temporană la nivel local și regional și se caracterizează prin complexitate și multi-dimensionare, determinând apariția unor noi tipuri de riscuri și amenințări la adresa securității naționale, regionale sau globale [6, p. 211]. Necesitatea imperativă a contractării amenințărilor globale contemporane la nivelul protecției persoanei umane poate fi realizată prin reconceptualizarea la scară locală, regională și globală, pe căi metodologice, structurale și teoretico-aplicative, a perspectivelor de consolidare a securității umane, mai cu seamă în sud-estul Europei, cu care se confruntă noile state-candidate la aderare la UE [7, p. 489].

Incluziunea metodologiei de cercetare în investigație ale studiului dat, devine o cerință teoretică fundamentală, deoarece doar o abordare holistică și generalizată poate oferi cadrul conceptual suficient și rezonabil pentru a înțelege și analiza totalitatea și profunzimea problemelor în cauză. Rezultatele investigației vor include recomandări practice pentru toate părțile interesate implicate și diferiți actori la nivel național și UE responsabili de funcționarea eficientă a unei societăți bazate pe cunoaștere ca sistem inclusiv de producere și implementare a cunoștințelor și inovațiilor [8, p. 29].

Conținut

Necesitatea de a se concentra asupra statelor Europei de Est pentru crearea unui mediu sustenabil și a unei societăți bazate pe cunoaștere, este justificată de stringenta nevoie de a rezolva mai întâi cele mai mari discrepanțe și cele mai grave abateri de la asigurarea securității umane, apărute mai ales ca urmare a continuării războiului declanșat de Rusia împotriva Ucrainei în februarie 2022. Mai ales această preocupare pentru întărirea siguranței personale și a securității umane va deveni actual pentru întreaga UE dar mai ales în Europa de Est în contextul efortului întregii comunități de state occidentale de a restabili toate sferele vieții sociale în Ucraina și în țările ei vecine în perioada postbelică. Societatea reînnoită să se întemeieze pe obiective precum îmbunătățirea durabilității mediului și, în același timp, obținerea de beneficii economice [9, p. 53].

O serie de principii (de interdisciplinaritate, complementaritate, umanism, corespondență, continuitate și discontinuitate, com-

patibilitate), abordări (politice, sistemice) și metode universale (sinergetică, dialectică, hermeneutică), general-științifice (structural-funcționale, instituționale, comparative, etc.), realist-empiric, metoda istoriografică, analiză și sinteză, inducere și deducție), precum și cele specifice-științifice (științe politice, analiza evenimentelor, metodă de securitate, evaluarea riscului de securitate, analiza amenințărilor de securitate). Spectrul larg de principii, abordări și metode utilizate în prezenta cercetare se explică prin natura complexă și extinsă a obiectului de cercetare al acestui demers științific. Investigațiile întreprinse au fost realizate pe baza metodologiei sistemice care pune accent pe corelarea și interconectarea dintre părțile componente ale unui întreg.

Astfel, securitatea personală, politică, comunitară, economică, de mediu, de sănătate, securitatea alimentară reprezintă elementele sistemului de securitate umană, conform metodologiei ONU, care sunt în strânsă interdependență între ele. Pe de altă parte, libertatea de frică și nevoie, precum și respectul pentru demnitatea umană, reprezintă componentele simbiozei securitare, compusă din imperativele securității umane și cele impuse de cadrul instituțional al UE, fiind legate între ele printr-o conexiune sistemică [10, p. 180]. Analizând la un nivel generalizat problematica securității umane ca și concepție a supraviețuirii sustenabile și asigurării persoanei a unui minim de siguranță și respect, simbioza securitară, ca o perspectivă integrală a bunăstării multilaterale a individului uman, a stării sale optime de supraviețuire și trai, reprezintă o componentă nouă care e conectată sistemic cu reciproc cu concepția securității umane, contribuind la formarea de noi construcții conceptuale, cum ar fi politica securitară, cultura securității, sau siguranța persoanei în contextul post-industrialismului, de exemplu, în care riscurile și amenințările sunt amplificate de scara globală de manifestare a acestora [11, p. 10].

În contextul demersului de extindere a UE, revenit în primplanul agendei UE în condițiile războiului din Ucraina început deliberat de regimul Putin, o edificare durabilă, un management social bazat pe cunoaștere, relați sociale renovate moral, reconstruite pe baza principiilor și valorilor deliberative și democratice,

noosferice și securitare, inclusiv în statele est-europene, vizate de perspectiva de extindere a UE, precum Ucraina și Republica Moldova, precum și unele state din Balcanii de Vest, devine o prioritate, un obiectiv de importanță crucială pentru civilizația europeană și pentru viitorul acesteia [12 , p. 237].

Asigurarea securității umane este o preocupare primordială pentru societatea contemporană amenințată de noi pericole și riscuri de securitate, dintre care majoritatea sunt determinate de progresul necontrolat al tehnologiilor, inclusiv ale celor militare, ale tehnologiilor sociale de manipulare cu conștiința umană individuală și socială. În acest context, siguranța persoanei devine elementul central al preocupării umane pentru asigurarea securității în societate [13, p. 267]. Într-un context mai larg, bunăstarea persoanei devine un obiectiv primordial în contextul realizării siguranței personale ca scop al eforturilor de asigurare a securității umane.

Pentru Republica Moldova, relația ei cu Uniunea Europeană a fost una de o importanță crucială în ceea ce privește potențialul de dezvoltare în toate sferele vieții sociale. Atunci când se analizează relațiile complexe ale Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, devine extrem de importantă adoptarea și aplicarea abordării holistice, care exprimă aceste relații în detaliu și în ansamblu [14, p. 207]. Respectul pentru drepturile omului, libertățile și siguranța persoanei umane și a cetățeanului se regăsește în corelație cu promovarea suveranității și securității naționale a Republicii Moldova.

Întărirea tendințelor democratice în Ucraina și în Republica Moldova, ca state candidate la aderarea la UE, are ca scop modernizarea sistemului social, inclusiv a celui electoral, prin creșterea gradului de participare a cetățenilor la exercițiile electorale democratice și în procesul de adoptare a deciziilor sociale și politice [15, p. 42]. Alegerile, procesele electorale, trebuie analizate în contextul proceselor securitare locale și regionale, ca un mecanism important de creștere a participării democratice a cetățenilor la schimbări majore din domeniul social și politic. Întărirea suveranității naționale trebuie analizată ca o pârghie de importanță fundamentală pentru dezvoltarea profundă multilaterală a societății. Republica Moldova, în istoria sa din ultimele trei decenii, a înregistrat ocazii și

oportunități deosebit de favorabile pentru o democratizare durabilă și o apropiere de valorile sociale și politice europene [16, p. 182]. Cu toate acestea, oportunitățile au fost exploatate doar parțial și selectiv. În viitor, este de dorit accelerarea consolidării mecanismelor democratice de participare și consolidarea suveranității naționale într-un context european integraționist.

Integrarea europeană a Ucrainei și Republicii Moldova presupune o convergență de standarde și valori comune pentru Uniunea Europeană și aceste noi state candidate. În contextul integrării europene a Republicii Moldova, este absolut dezirabil și binevenit ca acest stat se angajează unilateral să-și alinieze politicile naționale, să aloce o bună parte din bugetul național de stat pentru realizarea acestor obiective și să ducă o politică externă în conformitate cu prevederile obiective conturate, spre construirea unei societăți cu un nivel înalt de civilizație și bunăstare. În acest context, siguranța persoanei, ca obiectiv integraționist, induce un spectru larg de noi valențe și niveluri ale sistemului de securitate umană, în contextul nevoii cetățenilor de a trăi cu demnitate, aceștia fiind pilonii principali ai reconceptualizării perspectivelor de sustenabilizare și asigurare a sistemului securității umane, mai cu seamă în statele din afara blocurilor politice și militare.

Specificul procesului de aderare a Ucrainei și Republicii Moldova la Uniunea Europeană este structurat și fundamentat teoretico-practic ca fiind în strictă corelație cu elementul securitar, din cauza agravării situației securitare, a riscurilor de securutate, și sunt cercetate prin recurgerea la o serie de abordări, metode și tehnici de investigare științifică, fiind selectate ținând cont de câteva principii generale ale cercetării științifice. În contextul procesului de integrare europeană a acestor state din Europa de Est, se presupune o apropiere de standardele și valorile socio-politice comune pentru Uniunea Europeană și aceste state [17, p. 102]. Acest tip de politici în diverse domenii sociale este de așteptat să fie promovat în procesul de guvernare pe parcursul implementării exhaustive a prevederilor convenite în documentele diplomatice.

Asigurarea securității persoanelor umane și asigurarea dezvoltării omenirii, aprofundarea proceselor democratice și soluționarea

pozitivă a dilemelor democrației prin depășirea acestora la nivel global, ridicarea nivelului de trai al populației planetei Pământ, promovarea unui mod de viață sănătos și protejarea sănătății, oferind o perspectivă de dezvoltare durabilă pe termen lung, promovând interesele fundamentale ale științelor sociale [18, p. 49].

Adâncirea discrepanțelor demografice între diverse regiuni ale lumii, când în unele zone, precum Europa de Est, inclusiv Republica Moldova și Ucraina, se constată o depopulare a teritoriilor (din diverse motive, dar mai ales datorită influenței denaturante în regiunea Federației Ruse), o îmbătrânire bruscă a populației. Regiunea Europei de Est a devenit predominant subdezvoltată socioeconomic și depopulată din punct de vedere demografic, în condițiile unei creșteri galopante a numărului populației planetei. Acest fenomen demografic pune în pericol eforturile guvernelor și instituțiilor și agențiilor naționale specializate, organizațiilor internaționale de a implementa strategia privind dezvoltarea durabilă la nivel mondial, precum și exercitarea controlului proceselor sociale pentru o prognoză realistă și adecvată a evoluției proceselor sociopolitice, cu scopul de a evita scenariile cele mai pesimiste pe viitor [19, p. 9].

Cu toate cele menționate, există o lipsă evidentă, atât la nivel internațional, dar mai ales în Europa de Est, inclusiv în Republica Moldova și în Ucraina, a unui cadru normativ și legislativ adecvat gravității situației create în ceea ce privește nivelul scăzut actual al securității umane, aspect ce poate fi îmbunătățit prin contribuția metodologică și logistică a concepției siguranței personale pentru contracararea celor mai grave amenințări la adresa securității umane în condițiile societății post-industriale contemporane, care sunt analizate prin prisma relevanței lor pentru asigurarea unui grad minim al securității personale [20, p. 269]. Această lipsă a unui cadru normativ adecvat în domeniul securității umane a condus la stabilirea unor practici sociale și politice dăunătoare stabilității, prosperității, progresului și coeziunii sociale în Europa de Est, inclusiv în Republica Moldova și în Ucraina ca și state candidate la aderarea în UE, precum cele legate de acceptarea tacită în societatea autohtonă a unor forme răspândite și destul de înrădăcinate de

corupție, nepotism sau cumătrism, toleranța excesivă a populației față de proasta guvernare și abaterea de la normele morale ale clasei politice și elitei sociale, apatia și dezamăgirea electoratului, în majoritatea cazurilor determină o atitudine pasivă și indiferentă a celor mai largi pături ale populației, dar cu conștientizarea necesității implicării personale, ca societate civilă, în probleme de interes public sau național [21, p. 15].

Totodată, promovarea și înrădăcinarea unor obiceiuri și cutume sociale, de foarte multe ori degradante pentru ființa umană și descurajatoare pentru cetățeanul simplu, în raport cu funcționarul public, cu organele statului și organele de supraveghere a ordinii publice și constituționale, precum cele menționate, au apărut ca urmare a unui nivelul scăzut al culturii sociopolitice și de securitate, atât a majorității populației din Republica Moldova, a clasei politice și a elitelor [22, p. 55]. Această situație se datorează atât crizei morale și identitare din societatea autohtonă, cât și lipsei unui nivel adecvat de competență a funcționarilor publici și reprezentanților statului în domeniul economiei ecologice, simbiozei securitare, drepturilor omului, dar mai ales în cea a securității umane ca instrument metodologic de reglementare normativă, precum și a înțelegerii și cunoașterii, în măsură acceptabilă, de către aceștia a normelor internaționale referitoare la reglementarea domeniilor date [23, p. 75]. Pe de altă parte, munca depusă vine să determine principalii factori stimulatori pentru ca politicienii, oamenii de stat și funcționarii publici să cunoască și să se perfecționeze în domeniul aprofundării și aplicării normelor de securitate umană.

Astfel, conchidem că semnificația teoretică a cercetării rezidă în elaborarea și prezentarea unui cadru complex teoretico-metodologic și conceptual bine fundamentat, cu caracter multidisciplinar, transdisciplinar și interdisciplinar, în plan analitico-epistemologic al explorării științifice a problemelor simbiozei securitare, securității umană și siguranței omuui din perspectivă socială, politică și geosecuritară. Cadrul conceptual elaborat reflectă mai adecvat tendințele abordării științifice post-neclasice și realitățile globale în condițiile crizei mondiale pentru a se putea realiza o analiză comparativă a diferitelor aspecte ale simbiozei securita-

re, securității umane și siguranței personal în contextul celor mai semnificative și reprezentative fenomene și procese securitare și sociopolitice.

Concluzii

Sistemul de asigurare a securității, atât la scară internațională, cât și națională, a necesitat ajustări majore după încheierea „Războiului Rece" în anii 90 ai secolului trecut, astfel încât la etapa contemporană să fie introduse conceptele noi de simbioză securitară, eco-inovare și evoluția culturii securitare cu un impact semnificativ pe termen lung, precum și abordarea teoretico-practică ce vizează securitatea umană, vin să o înlocuiască pe cea a securității naționale bazată pe forța militară, promovând persoana umană cu interesele sale specifice, ca element central în sistemul de asigurare a securității, înlocuind în această poziție statul și interese naționale. Ca rezutat, securitatea persoanei se transformă într-un element central al sistemului de securitate în perioada post-Război Rece, într-un cadrul metodologic de bază pentru promovarea securității umane si a întregii simbioze securitare.

Procesul de modernizare și adaptare la imperativele vremii a sistemului de securitate internațional și național este unul continuu și necesită în permanență idei și propuneri noi de îmbunătățire și eficientizare, deoarece în perioada contemporană asigurarea securității umane, siguranței omului, a sustenabilității mediului și ecologiei sociale, devin un complex și preocuparea multidimensională, încorporând astfel de componente precum securitatea personală, de mediu, de sănătate, alimentară, comunitară, politică și economică. În consecință, este necesar să se delimiteze perspectivele de îmbunătățire a cadrului normativ intern/local și internațional în vederea consolidării securității umane prin extinderea teoriei simbiozei scuritare.

Valoarea practică a acestei cercetări constă în elaborarea și prezentarea rezultatelor științifice ale studiului de o anumită valoare fezabilă care poate fi utilizată pentru elaborarea, promovarea și implementarea politicilor și strategiilor de stat în domeniile simbiozei securitare, a securității umane, sau în domeniul siguranței

omului cu extindere normativă şi reglementară în diverse sectoare de activitate socială.

Prin aceste concluzii trasate se familiarizează opinia publică şi experţii din domeniile securităţii şi siguranţei persoanei, dar şi din cele adiacente, cu privire la noile cunoştinţe obţinute, date şi informaţii utile privind simbioza securitară şi noile inovaţii ce vizează securitatea umană în contextul conectării la principiile şi imperativele comunităţii internaţionale în materie, care vor duce inevitabil la reformarea şi impulsionarea dezvoltării democratice a sectorului de securitate în Europa de Est, inclusiv în Ucraina şi în Republica Moldova ca state candidate la aderarea la UE, prin sublinierea rolului special şi central al cetăţeanului în contextul strategiei de securitate ce vine să înlocuiască paradigma securităţii statului în detrimentul intereselor persoanei umane.

Metodologia şi conceptele, dezvoltate prin aplicarea unui set extins de principii, abordări şi metode de studiu, au asigurat investigarea ştiinţifică multilaterală a riscurilor, ameninţărilor şi pericolelor la adresa securităţii umane pe harta lumii şi în Europa de Est, în special în statele care sunt deocamdată candidate pentru aderarea la UE, în conexiune cu promovarea concepţiei privind simbioza securitară, bazată pe specificul şi principiile securităţii umane. Acest fapt tinde să exercite un impact semnificativ asupra stabilităţii sociale şi eficienţei procesului decizional politic, ceea ce va contribui la diseminarea cunoştinţelor fundamentale şi la formarea competenţelor practice în domeniu de către funcţionarii publici şi factorii de decizie din domeniul combaterii ameninţărilor şi riscurilor de securitate, inclusiv de mediu, societale şi politice, a consecinţelor periculoase ale problemelor globale manifestate la nivel local, în statele care sunt actualmente candidate la aderarea la UE, precum Republica Moldova şi Ucraina.

Referinţe bibliografice:

1. SPRINCEAN, S. *Securitatea umana si bioetica*. Chisinau: Tipogr. Centrală, 2017, 301 p.

2. SPRINCEAN S. *Problematica securităţii umane în contextul evoluţiei societăţii contemporane*. În: Securitatea naţională a Republicii

Moldova în contextul evoluțiilor geopolitice regionale. / Coord. Vitalie Varzari. Cap. 4. Chișinău: Tipografia Centrală. 2016, p. 77-94.

3. THOMAS, N.; TOW, T. W. *The Utility of Human Security: Sovereignty and Humanitarian Intervention*. In: Security Dialogue, nr. 33 (2). 2002, p. 177- 192.

4. SPRINCEAN S. *Imperativele securitare ale societății contemporane*. În: Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației / Prospects and problems of research and education integration into the European area. Conferință științifică internațională, ediția a VI-a, 6 iunie 2019. Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul. Volumul VI. Partea 1, 2019, p. 29-33.

5. SPRINCEAN, S. *Corelații ale problematicii siguranței persoanei și securității umane cu domeniul drepturilor omului.* În: *Studii și cercetări juridice* / Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice; colegiul de redacție: Valeriu Cușnir (coordonator științific) [et al.]. Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice (F.E.-P. „Tipografia Centrală"). Partea a 6-a. Subcap. 7.1. 2023, p. 157-170.

6. BUZAN, B. *Popoarele, statele şi teama. O agendă pentru studii de securitate internaţională de după războiul rece*. Chișinău: Cartier. 2000. 386 p.

7. SPRINCEAN S. *Asigurarea securității umane și modernizarea sociopolitică a Republicii Moldova*. În: Statul, securitatea şi drepturile omului în condiţiile societăţii informaţionale: Materialele conferinţei ştiinţifico-practice internaţionale (Departamentul Drept Public, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova), [13-14 decembrie 2018, Chişinău] / coord.: Rodica Ciobanu, Veronica Mocanu; col. red.: Andrei Negru [et al.]. Chişinău: Artpoligraf, 2019, p. 487-500.

8. SPRINCEAN, S. Aspecte securitare ale procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. In: *Securitatea umană și socială în statul democratic*, 27 octombrie 2023, Chișinău. Chișinău: Tipografia "Print-Caro", 2023, p. 25-32.

9. THAKUR R. *From National to Human Security*. În: Asia-Pacific Security: The Economics-Politics Nexus. / Eds. St. Harris and A. Mack. Sydney: Allen & Unwin, 1997, p. 53-54.

10. SPRINCEAN S. *Componenta socio-culturologică a securității umane în contextul dezvoltării sustenabile a sociumului*. În: Revista Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică [Chișinău]. Nr. 2 (31), 2017, p. 176-183.

11. SPRINCEAN, S. *Contribuții ale concepției securității umane la fortificarea spațiului european de securitate*. În: Materialele Conferinței

științifico-practice internaționale „Spaţiul european de securitate: provocări, oportunități, perspective de integrare”. 11 octombrie 2019. Chişinău: Tipogr. “Print Caro”, 2019, p. 9-20.

12. SPRINCEAN, S. Dezvoltarea umană și siguranța persoanei în contextul preocupărilor pentru securitatea umană. In: *Studii şi cercetări juridice*, Ed. 7-8. Chișinău: CEP USM, 2024, Partea 7-8, p. 231-239.

13. SPRINCEAN, S. *Libertatea individuală şi siguranţa persoanei ca imperative didactice*. În: Tradiție și perspective în didactica modernă. Vol. 4 / ed.: Camelia Augusta Roşu, Cristina Nanu. Alba Iulia: Aeternitas, 2020, p. 263-268.

14. SPRINCEAN, S. Provocări contemporane la adresa securității umane și siguranței persoanei. In: *Statul, securitatea și drepturile omului în era digitală*, 1 decembrie 2023. Chişinău: CEP USM, 2023, Vol. 1, p. 202-209.

15. SPRINCEAN, S. Perspective de ajustare a principiilor securității umane în condițiile unui nou context geopolitic. In: *Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*, Ed. Volumul X, 7 iunie 2023. Cahul: Tipografia „CentroGrafic” SRL, 2023, Vol. 10, Partea I, pp. 40-44.

16. SPRINCEAN S. *Politici de asigurare a securității umane în condiții pandemice*. În: Top 10 probleme politice a societății în contextul pandemiei de coronavirus de tip nou. / red. șt. V. Juc. Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice (F.E.-P. “Tipografia Centrală”). Subcap. 2.5. 2022, p. 179-218.

17. SPRINCEAN, S. Siguranța persoanei în contextul sistemului de asigurare a securității umane. In: *Parteneriatul Estic: spre o comunitate a democrației și prosperității*, Ed. 16, 31 martie - 1 aprilie 2023. Chișinău: “Print-Caro” SRL, 2023, 1, p. 98-105.

18. SPRINCEAN S. *The role of civil unity in the process of ensuring human security in the Republic of Moldova*. / Роль гражданского единства в процессе обеспечения безопасности человека в Республике Молдова. In: Правовые аспекты нациестроительства в России: история и современность. Материалы Всероссийской научной конференции с международным участием. 17 апреля 2020 г. / Редколлегия: Г.П. Кулешова [и др.]. Саранск: ЮрЭксПрактик. 2020, p. 44-51.

19. SPRINCEAN S. *The role of personal safety in ensuring the protection of human rights in the Republic of Moldova*. In: Защита прав человека в периоды внешнеполитической напряженности: материалы Всерос. науч-практ. конф. с Междунар. участием (Саранск,

26 мар. 2021 г.): в 2 ч. / [редкол.: Г.П. Кулешова и др.]; Средне-Волжский институт (филиал) ВГУЮ (РПА Минюста России). Саранск, 2021. Ч. 1, с. 5-13.

20. SUHRKE, A. *Human Security and the Interests of States*. In: Security Dialogue, vol. 30, no. 3, 1999, p. 265-276.

21. SPRINCEAN S. *Unele stringențe și imperative în studiile contemporane de securitate*. În: Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităţilor de securitate şi asigurare a parcursului european. / Republica Moldova în contextul provocărilor interne şi externe la adresa securităţii naţionale (Partea a III-a). / Red. şt. Natalia Albu. Chişinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice şi Sociologice (ÎS FEP "Tipografia Centrală"). 2019. Cap. 1, p. 5-20.

22. SPRINCEAN, S.; MITROFANOV, Gh. *Impactul asigurării securității globale asupra modernizării sociopolitice a Republicii Moldova.* În: MOLDOSCOPIE. Anul 25 (2021), nr. 1 (92), p. 54-59.

23. SPRINCEAN S., SOHOȚCHI T.-S. *Asigurarea securității umane prin optimizarea procesului decizional din Republica Moldova*. În: MOLDOSCOPIE. Publicaţie periodică ştiinţifico-practică. [Chişinău]. Anul 24 (2020), nr. 4 (91), p. 73-80.